

'Enflasyon sanayicinin bilançosunda illüzyon yaratıyor'

EKONOMİ SERVİSİ

STANBUL Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin 2024 Haziran olağan toplantısına, önceki gün açıklanan **İSO 500** araştırması damgasını vurdu. Araştırmanın sonuçlarını değerlendiren **İSO Başkanı Erdal Bahçivan**, "**İSO 500**'ün 2023 sonuçlarını bir anlamda 'finansal istikrardan uzaklaşmanın ilk etkisinin yüksek enflasyon olacağı, enflasyonist bir büyüme yapısının da nitelikli ve sürdürülebilir olamayacağı' gerçeğini gösteren mikro bir laboratuvar olarak görmeliyiz. Artık hepimiz biliyoruz ki yüksek enflasyon şirket bilançolarında geçici bir illüzyon yaratıyor. Zaman geçtikçe gerçeklerle yüzleşiyoruz" dedi. Bahçivan, "**İSO 500**'ün bu yılki sonuçları iç ve dış ekonomik konjonktüre bağlı olarak biraz karamsar olabilir ama Türk **sanayisinin** en zor şartlarda dahi kendi ana faaliyetinde erişmiş olduğu birikim ve dayanıklılık gücüyle üretimini başarıyla sürdürdüğünü göstermesi açısından da çok değerlidir" diye konuştu.

'SANAYİ AR-GE'YE ODAKLANMALI'

Bahçivan, **sanayinin** Ar-Ge'ye daha fazla odaklanması gerektiğine de işaret ederek şöyle devam etti:

"2023'te bizleri en çok sevindiren gelişmelerden biri de bu alanda yaşandı. Yaratılan katma değer içerisinde en yüksek payı yüzde 33.9 ile halen orta-düşük teknoloji yoğunluklu sektörler olsa da bu payın önceki yıla göre 3.8 puanlık belirgin bir düşüş kaydettiğini görüyoruz. Benzer şekilde düşük teknoloji yoğunluklu **sanayilerin** payı da 0.2 puanlık azalışla yüzde 28.7'ye gerilemiş. Buna karşılık orta-yüksek teknoloji **sanayiler** grubunun payı 3.1 puan artışla yüzde 30.3'e yükselirken, yüksek teknoloji yoğunluklu **sanayiler** grubunun payı ise 0.9 puan artışla yüzde 7.1 çıkarak belirli bir ivmelenmeye işaret etti. Sonuç olarak orta-yüksek ve yüksek teknoloji **sanayilerin** brüt katma değerdeki toplam payının 2022'ye göre 4 puanlık artışla yüzde 37.4'e çıkarak şimdiye kadarki en yüksek düzeyine ulaşması, **sanayi** sektörümüz için uzun süredir arzu ettiğimiz teknolojik dönüşüm konusunda bizlere umut ışığı oldu."

BAŞKAN BAHÇIVAN MECLİS TOPLANTISINDA ISO 500'Ü DEĞERLENDİRDİ

Enflasyon, bilançolarda geçici illüzyon yaratıyor

Istanbul Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin 2024 yılı Haziran ayı olağan toplantısının açılışında konuşan Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, **ISO 500** araştırmasının sonuçlarını değerlendirdi. Risk ve fırsatların birlikte görülmesi gerektiğine dikkat çeken Bahçivan, "Öyle ki bugün teknoloji odaklı, sürdürülebilir yeşil ekonominin, yaratıcılığın ve katma değerli ürünlerin öne çıktığı yeni üretim tarzı sürecinde biz **sanayicileri yeni** fırsatlar kadar riskler de bekliyor. Yeni çağın üretim sürecine yönelik hazırlıklarımızı ve değişimlerimizi böyle bir anlayışla yönetmemiz çok faydalı olacaktır" dedi.

ISO 500'de üretimden satışların 2023 yılında yüzde 42,1 artarak 4 trilyon 485 milyar liradan 6 trilyon 375 milyar liraya çıktığını ifade eden **Erdal Bahçivan**, "Yaşayan küresel talep, 6 Şubat depremleri ve seçimler sonrasında ekonomi politikalarında yaşanan değişimin belirleyici olduğu nu söyleyebiliriz" diye konuştu.

"Ar-Ge'ye daha fazla odaklanılmalı"

ISO 500'deki Ar-Ge harcaması yapan kuruluşların sayısına 2018'e kadar kademeli bir şekilde yaşanan artışın daha sonra durağanlaştığını vurgulayan Bahçivan, "Bu durum **sanayimizin** teknoloji ve yenilik üretebilen bir yapıya kavuşabilmesi için

ISO 500 araştırmasını değerlendiren **ISO Başkanı Erdal Bahçivan**, "Artık hepimiz biliyoruz ki yüksek enflasyon şirket bilançolarında geçici illüzyon yaratıyor. Zaman geçtikçe gerçeklerle yüzleşiyoruz" dedi.

Ar-Ge'yi daha çok odağına alması gerektiği gerçeğini değiştirmiyor" dedi.

ISO 500 mikro laboratuvar gibi görülmeli

Geçen yıl **ISO 500** araştırmasını, yaşanan büyük deprem felaketinin yol açtığı 'mücbir sebep hali' nedeniyle eylül ayında açıkladıklarını hatırlatan Bahçivan, "**ISO 500**'ün 2023 sonuçlarını bir anlamda 'finansal istikrardan uzaklaşmanın ilk etkisinin yüksek enflasyon olacağı, enflasyonist bir büyüme yapısının da nitelikli ve sürdürülebilir olamayacağı' gerçeğini gösteren mikro bir laboratuvar olarak görmeliyiz. Artık hepimiz biliyoruz ki yüksek enflasyon şirket bilançolarında geçici bir illüzyon yaratıyor. Zaman geçtikçe gerçeklerle yüzleşiyoruz.

ISO 500'ün temel göstergelerinin bize söylediği de bu. Bizim reel

sektör olarak yaşadıklarımız bir yana; yüksek enflasyonun kamu maliyesi, mali dünya ve hepsinden de önemlisi toplumda yaratmış olduğu hasar büyük. Çünkü enflasyon sadece ekonomik bir hasar değil, sosyolojik, psikolojik ve en önemlisi ahlaki, etik bir etki de yaratıyor" görüşünü dile getirdi.

"Üretimin sürdürdüğünü göstermesi çok değerli"

ISO 500'ün bu yılki sonuçlarının iç ve dış ekonomik konjoktüre bağlı olarak biraz karamsar olabileceğini ifade eden **Erdal Bahçivan**, "Ama Türk **sanayisinin** en zor şartlarda dahi kendi ana faaliyetinde erişmiş olduğu birikim ve dayanıklılık gücüyle üretimini başarıyla sürdürdüğünü göstermesi açısından da çok değerlidir. Finansal istikrarın yeniden kazanılarak, yüksek enflasyonun yenilmesi halinde **sanayimizin** ülke ekonomisine katkılarının ar-

"Yüksek teknolojinin artması sevindirici"

ISO 500'ün teknoloji yoğunluğuna göre katma değer performansını ortaya koyan göstergelerini her yıl büyük bir hassasiyetle takip ettiklerine dikkat çeken **Erdal Bahçivan**, "2023 yılında bizleri en çok sevindiren gelişmelerden biri de bu alanda yaşandı. Yaratılan katma değer içerisinde en yüksek payı yüzde 33,9 ile halen orta-düşük teknoloji yoğunluklu sektörler olsa da bu payın önceki yıla göre 3,8 puanlık belirgin bir düşüş kaydettiğini görüyoruz. Benzer şekilde düşük teknoloji yoğunluklu **sanayilerin** payı da 0,2 puanlık azalışla yüzde 28,7'ye gerilemiş. Buna karşılık orta-yüksek teknoloji **sanayiler** grubunun payı 3,1 puan artışla yüzde 30,3'e yükselirken, yüksek teknoloji yoğunluklu **sanayiler** grubunun payı ise 0,9 puan artışla yüzde 7,1 çıkarak belirli bir ivmelenmeye işaret etti" görüşünü paylaştı.

tarak devam edeceğinden hiçbir kuşku duymuyorum. Paylaştığımız tablo, her fırsatta dile getirdiğimiz sürdürülebilir, istikrarlı ve kaliteli büyüme için finansal istikrarın ne kadar önemli olduğunun bir göstergesi olarak görülmelidir" diye konuştu.

KOÇ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. DEMİRALP: Esas yapılması gereken konulmuş vergileri toplamak

İSO Meclisi'nde düzenlenen panelde konuşan Koç Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Selva Demiralp, enflasyonu düşürmek için para politikasının maliye politikasıyla desteklenmesi gerektiğini söyledi. Demiralp, "Türkiye'nin kapsamlı bir kalkınma paketine ihtiyacı var. Ayrıca yeni vergi getirmek değil, konulmuş vergileri toplamak önemli" dedi.

Mehmet Hanefi GÜLEL

Istanbul Sanayi Odası (İSO) Haziran 2024 Meclisi Toplantısı dün gerçekleştirildi. İSO 500 Büyük 2023 Verileri'nin analiz edildiği Meclis Toplantısı sonrası düzenlenen panelde konuşan Koç Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Selva Demiralp, enflasyonu düşürmek için para politikasının önemine dikkat çekti. Demiralp, "Ancak bu maliye politikasıyla destelenmeli. Bunun için kapsamlı bir kalkınma paketine ihtiyaç var" dedi. Son günlerde gündeme gelen vergi paketine de değinen Demiralp, "Esas yapılması gereken konulmuş vergileri toplamak, kayıt dışına odaklanmak ve alamadığın vergileri almak. Gelişmiş ülkelerde dolaylı vergilerin payı %30. Gelişmekte olan ülkelerde ise bu oran %50'lerde. Bizde ise %70'lere ulaşıyor" şeklinde konuştu.

Hizmetler sanayiden hızı büyüdü

Gayrisafi yurtiçi hasılamın 4 bileşeni olduğunu ifade eden Demiralp, bunları, 'tüketim, yatırımlar, hükümet harcamaları ve net ihracat' olarak tanımladı. Demiralp, "Şimdi hangi kalemler daha hızlı büyümüş de sanayinin payı bu kadar düşük kalmış diye düşünecek olursak zaten tüketimin payı yaklaşık 4/3'ünü oluşturuyor. Dolayısıyla tüketimde düşüş olması lazım.

Tüketimin de yine alt sektörlerine baktığımız zaman hizmetler sektörü çok hızlı büyümüş. Yüksek enflasyon dönemlerinde hizmetlerin imalat sektörüne göre daha hızlı büyüdüğünü görüyoruz. İlave olarak sağlık ya da eğitim gibi kalemlerin fiyatları %100'ün üstünde de artsa çocuğunuzun okula devam etmesi için diğer harcamalarınızda kısma gidiyorsunuz. Yurt içi hasıla büyümesine rağmen sanayinin payının düşmesi, tüketim kategorisinin rolünü gösteriyor. Yatırımlar da yine yüksek enflasyon ortamından etkileniyor" dedi. Enflasyonun kendi başına bir belirsizlik yarattığını ve yatırımcının önünü göremediğinde yatırım istahının düştüğünü kaydeden Demiralp, "Yurt içi hasılamın son birleşeni olan ihracat, yurt dışı kaynaklı. 2023'te Avrupa büyümesinin oldukça düşük olduğunu gördük. Bütün bunları topladığımız zaman 2023 genelinde neden sanayinin gayrisafi yurtiçi hasıla büyümesinin ge-

risinde kaldığını görüyoruz. Yani özetleyecek olursam bu esasen bizim hatalarımızdan kaynaklı enflasyondan oldu. Eylül 2021'de yeni ekonomi modeline geçerken 'sanayi odaklı bir büyüme modeline geçiyoruz' dedik. Fakat atılan adımlar faizi düşürerek bir kurgulama hatasıyla başlayıp enflasyonun kontrolünden çıkmasına neden oldu. Maalesef iki sene sonunda enflasyonla mücadele konusunda artık doğru adımlar atılmaya başlandı" diye konuştu.

2024'ü etkileyecek 5 neden

İSO 500 sonuçlarına baktığımızda ekonominin bir özeti olduğunu ifade eden Bilkent Üniversitesi Ekonomi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hakan Kara, sanayi sektörünü 2024 yılı için etkileyen 5 tane faktörün olduğunu belir-

terek, bunları 'zayıflayan iç talep, ılımlı artan dış talep, yüksek finansman maliyetleri, reel olarak değerlendirilen TL ve enflasyon kadar artan ücretler' olarak sıraladı. Bütün bu gelişmelerin bazılarının lehimize, bazılarının aleyhimize değiştiğini ifade eden Kara, "Böyle bir ekonomik program içerisinde reel sektörü etkileyen bileşenler nasıl olacak diye bakarsak, daha zorlayacak bir döneme doğru giriyoruz. Bu böyle olmalı mı diye sorarsanız, bu bir tercih. Benim gördüğüm şu anda iyileştirilmesi gereken taraf şu; çok fazla Türk lirasında reel değerlendirilme üzerinden bir dezinflasyon yapmaya çalışıyoruz. Bu da vakit geçtikçe sürdürülebilir olmayan bir patikaya doğru bizi taşıyabilir" ifadelerini kullandı.

Faizler eylülde sonra düşer

Topkapı Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erhan Aslanoğlu ise faizlerin eylül ayından itibaren inmesi yönündeki beklentinin oluştuğunu

Geçici tedbirlerin faturası ağır oluyor

İSO Başkanı Erdal Bahçıvan, sürdürülebilir, istikrarlı ve kaliteli büyüme için finansal istikrarın önemli olduğunu söyledi. Bahçıvan, "2022'de gereğinden fazla iyimser olan tablonun 2023'te aynı boyutta olmayacağını hepimiz kabul ediyoruz. İstikrarlı bir iyileşme ve sürdürülebilir finansman kalitesi her zaman bizim için en önemli öncelikler. Geçici ve belli dönemlere bağlı iyileşmelerin de belli bir süre sonra tüm topluma ve en başta da sanayicilere fatura çıkardığını her zaman gördük. 2023'te de bunu görmeye başladığımızı şu anda rahatlıkla söyleyebilirim" diye konuştu.

söyledi. Aslanoğlu, "2025 için Merkez Bankası'nın enflasyon hedefi yüzde 14. Bence çok iddialı bir hedef. Faizin inmesi gerekiyor. Tabloyu görmeden, net resmi görmeden, faizlerin inmesi lazım. Yani ekonominin yavaşlaması lazım. Soğuması lazım ki biz esas sorunu çözerek daha pozitif tarafa yönelelim. Merkez Bankası da ağustos enflasyonunu gördükten sonra faiz indirebilir" dedi.

Zorluklara rağmen **sanayimiz** başarılı'

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin haziran ayı olağan toplantısı, "İSO 500 Büyük 2023 Verileri Işığında **Sanayimizin** ve Ekonomimizin Risk ve Fırsatlarıyla Birlikte Bugününü, Geleceğini Değerlendirmek" başlığıyla yapıldı. İktisat dünyasının önde gelen akademisyenlerinin de katıldığı toplantının açılışında konuşan

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, şu noktaya dikkat çekti: "Türk **sanayisi** bir taraftan deprem, seçimlerin yarattığı siyasi belirsizlik ve diğer taraftan yüksek enflasyonun yarattığı sorunlarla mücadele ettiği 2023'te, bütün zorluklara rağmen başarılı bir performans sergiledi. Finansal istikrarın yeniden kazanılarak, yüksek enflasyonunun

yenilmesi halinde **sanayimizin** ülke ekonomisine katkılarının artarak devam edeceğinden hiçbir kuşku duymuyorum." • **Ekonomi Servisi**

Üretimden satışlar 6,3 trilyon liraya çıktı

 İstanbul Sanayi Odası (ISO) Başkanı Erdal Bahçivan, ISO 500'de üretimden satışların 2023'te yüzde 42,1 artarak 4 trilyon 485 milyar liradan 6 trilyon 375 milyar liraya çıktığını belirtti. Bahçivan, 2023'te faiz, amortisman ve vergi öncesi kar büyüklüğünün de yüzde 45,5 artışla 1 trilyon 175 milyar liraya yükseldiğini söyledi. Bahçivan, satış karlılığı oranının önceki yıla göre 0,7 puan düşüşle yüzde 9,3'ten yüzde 8,6'ya inmesi dikkat çektiğini söyledi. ➡5

ÜRETİMDEN SATIŞLAR 6,3 TRİLYON LİRAYA ÇIKTI

İSO Başkanı Erdal Bahçivan, İSO 500'de üretimden satışların 2023'te yüzde 42,1 artarak 4 trilyon 485 milyar liradan 6 trilyon 375 milyar liraya çıktığını belirtti. Bahçivan, 2023'te faiz, amortisman ve vergi öncesi kar büyüklüğünün de yüzde 45,5 artışla 1 trilyon 175 milyar liraya yükseldiğini söyledi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan, araştırmanın sonuçlarını değerlendirirken tes ve fırsatların birlikte görülmesi gerektiğine dikkati çekerek, "Öyle ki bugün teknoloji odaklı, sürdürülebilir yeşil ekonominin, yaratıcılığın ve katma değerli ürünlerin öne çıktığı yeni üretim tarzı sürecinde biz **sanayicileri** yeni fırsatlar kadar riskler de bekliyor. Yeni çağın üretim sürecine yönelik hazırlıklarımızı ve değişimlerimizi böyle bir anlayışla yönetmemiz çok faydalı olacaktır" ifadelerini kullandı.

Bahçivan, İSO 500'de üretimden satışların 2023'te yüzde 42,1 artarak 4 trilyon 485 milyar liradan 6 trilyon 375 milyar liraya çıktığını belirtti.

Bir önceki yıl yüzde 119 olan artış oranının, 2023'te yüzde 42,1'e gerilemesinin nedenlerine değinen Bahçivan, şunları kaydetti:

"Yavaşlayan küresel talep, 6 Şubat depremleri ve seçimler sonrasında ekonomi politikalarında yaşanan değişimin belirleyici olduğunu söyleyebiliriz. Üretimden satışlardaki asıl çarpıcı tablo reel değişimlerde oldu. Satış performansının bu zayıf seyrinde ihracat faktörü etkili gözüküyor. İSO 500'ün satışların yanı sıra karlılık anlamında da güçlü bir yıl geçirmediğini görüyoruz. İSO 500'ün 2023'te faaliyet karı yüzde 39,7 artarak 671 milyar liradan 937 milyar liraya çıktı. Buna karşılık faaliyet karlılığı oranı 0,3 puan düşüğe yüzde 12,8'den yüzde 12,5'e

geriledi.

2023'te faiz, amortisman ve vergi öncesi kar büyüklüğü de yüzde 45,5 artışla 808 milyar liradan 1 trilyon 175 milyar liraya yükseldi. Böylece FAVÖK büyüklüğünün net satışlardan daha yüksek bir artış göstermesi sonucu FAVÖK karlılığı 0,3 puan artarak yüzde 15,4'ten yüzde 15,7'ye çıktı. Son olarak, İSO 500'ün vergi öncesi kar ve zarar toplamının yüzde 32,9 artarak 485 milyar liradan 645 milyar liraya yükseldiğini görüyoruz. Ancak satış karlılığı oranının önceki yıla göre 0,7 puan düşüşle yüzde 9,3'ten yüzde 8,6'ya inmesi dikkat çekiyor. Görüldüğü üzere 2023'te tüm kar büyüklüklerindeki artışlar enflasyonun altında kaldı ve bu da reel olarak gerilemeye işaret ediyor."

KARIN YARISI FİNANSMAN GİDERLERİNE

Erdal Bahçivan, İSO 500'ün finansman giderlerinin 2023'te yüzde 92,5 artışla 277 milyar liradan 533 milyar liraya yükseldiğini ifade ederek, böylece finansman giderlerinin faaliyet karına oranının 2022'ye göre 15,6 puanlık artışla yüzde 41,3'ten yüzde 56,9'a yükseldiği bilgisini paylaştı.

Bahçivan, "Son 12 yıllık ortalaması yüzde 57 olan bu oran, yıllardan beri **sanayicinin** elde ettiği karın yarıdan fazlasını finansman giderlerine ayırmak zorunda kaldığı gerçeğini ortaya koyuyor. Mali borçlar 2022'ye göre yüzde 54 artışla 1,3 trilyon liradan 2 trilyon

liraya çıktı. Diğer borçlar da yüzde 66'ya yakın bir artışla 1,2 trilyon liradan 2 trilyon liraya yükseldi." açıklamasında bulundu. 2022'ye benzer şekilde 2023'te de diğer borçların mali borçların üzerinde bir büyüme sergilediğini aktaran Bahçivan, "Borçların vadelere göre gelişimine baktığımızda,

bir yıl öncesine göre kısa vadeli mali borçlarda yüzde 53, uzun vadeli mali borçlarda ise yüzde 56 oranında artış söz konusu. Böylece mali borçlarda kısa vade ağırlığının çok hafif bir azalmaya rağmen yüzde 51,7 ile sürdüğünü görüyoruz." değerlendirmesinde bulundu.

Bu yıl faiz oranı indirilmemeli

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO)

Meclisi'nin haziran ayı toplantısına katılan ekonomistler, güncel konularda uyarılar yaptı.

Bu kapsamda politika faizinin eylülünden itibaren düşürülmesi yönünde beklentiler oluştuğunu söyleyen Prof. Dr. Erhan Aslanoğlu şu yorumu yaptı: "Merkez Bankası'nın 2025 sonu için enflasyon tahmini yüzde 14. Bence çok iddialı. Ekonomiyle ilgili tabloyu, net resmi görmeden faizlerin inmemesi lazım. Yani ekonominin yavaşlaması, soğuması lazım ki biz esas sorunu çözerek daha pozitif tarafa yönelelim. Ağustos ayı enflasyonunu görmeliyiz." Prof. Dr. Hakan Kara

da, bu konuda şunların altını çizdi: "Geldiğimiz nokta itibarıyla 2024 yılına baktığımızda iç piyasanın yavaşlayacağını, dış piyasanın ise toparlanmaya başladığını ancak hâlâ bunun güçlü olmadığını görüyoruz. Yatırım harcamalarında sert olmasa da bir yavaşlama gözlemleniyor. İyi haber ise enflasyonu düşürmeye çalışıyoruz." Prof. Dr. Selva Demiralp ise yeni vergi paketini değerlendirerek esas yapılması gerekenin konulmuş vergilerin toplanması ve kayıtdışına odaklanılması olduğunu anımsattı. Demiralp, "Çünkü gelişmiş ülkelerde yüzde 30 olan dolaylı vergilerin payı bizde yüzde 70'lerde" dedi.

● **Ekonomi Servisi**

Bahçivan: Yüksek enflasyon şirket bilançolarında geçici illüzyon yaratıyor

ISO Başkanı Bahçivan, "ISO 500'ün 2023 sonuçlarını bir anlamda 'finansal istikrardan uzaklaşmanın ilk etkisinin yüksek enflasyon olacağı, enflasyonist bir büyüme yapısının da nitelikli ve sürdürülebilir olamayacağı' gerçeğini gösteren mikro bir laboratuvar olarak görmeliyiz. Yüksek enflasyon şirket bilançolarında geçici bir illüzyon yaratıyor" dedi.

EKONOMİ SERVİSİ

ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, ISO 500'ün bu yılki sonuçlarının iç ve dış ekonomik konjonktüre bağlı olarak biraz karamsar olabileceğini belirterek, "Ama Türk sanayisinin en zor şartlarda dahi kendi ana faaliyetinde erişmiş olduğu birikim ve dayanıklılık gücüyle üretimini başarıyla sürdürdüğünü göstermesi açısından da çok değerlidir." ifadelerini kullandı.

ISO'dan yapılan açıklamaya göre, ISO Meclisinin haziran ayı olağan toplantısı "ISO 500 Büyük 2023 Verileri Işığında Sanayimizin ve Ekonomimizin Risk ve Fırsatlarıyla Birlikte Bugünümü, Geleceğini Değerlendirmek" ana gündemi ile Odakule Fazıl Zübü Meclis Salonu'nda düzenlendi.

Bahçivan'ın açılış konuşmasını yaptığı toplantıda, Bilkent Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hakan Kara, Topkapı Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erhan Aslanoğlu ve Koç Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Selva Demiralp'in katılımıyla panel de düzenlendi.

'Yavaşlayan küresel talep etkili oldu'

Açıklamada toplantıdaki konuşmasına yer verilen Bahçivan, araştırmanın sonuçlarını değerlendirirken risk ve fırsatların birlikte görülmesi gerektiğine dikkati çekerek, "Öyle ki bugün teknoloji odaklı, sürdürülebilir yeşil ekonominin, yaratıcılığın ve katma değerli ürünlerin öne çıktığı yeni üretim tarzı sürecinde biz sanayicileri yeni fırsatlar kadar riskler de bekliyor. Yeni çağın üretim sürecine yönelik hazırlıklarımızı ve değişimlerimizi böyle

bir anlayışla yönetmemiz çok faydalı olacaktır." ifadelerini kullandı.

Bahçivan, ISO 500'de üretimden satışların 2023'te yüzde 42,1 artarak 4 trilyon 485 milyar liradan 6 trilyon 375 milyar liraya çıktığını belirtti.

Bir önceki yıl yüzde 119 olan artış oranının, 2023'te yüzde 42,1'e gerilemesinin nedenlerine değinen Bahçivan, şunları kaydetti:

"Yavaşlayan küresel talep, 6 Şubat depremleri ve seçimler sonrasında ekonomi politikalarında yaşanan değişimin belirleyici olduğunu söyleyebiliriz. Üretimden satışlardaki asıl çarpıcı tablo reel değişimlerde oldu. Satış performansının bu zayıf seyrinde ihracat faktörü etkili gözüküyor. ISO 500'ün satışların yanı sıra karlılık anlamında da güçlü bir yıl geçirmediğini görüyoruz. ISO 500'ün 2023'te faaliyet karı yüzde 39,7 artarak 671 milyar

liradan 937 milyar liraya çıktı. Buna karşılık faaliyet karlılığı oranı 0,3 puan düşüşle yüzde 12,8'den yüzde 12,5'e geriledi.

2023'te faiz, amortisman ve vergi öncesi kar büyüklüğü de yüzde 45,5 artışla 808 milyar liradan 1 trilyon 175 milyar liraya yükseldi. Böylece FAVÖK büyüklüğünün net satışlardan daha yüksek bir artış göstermesi sonucu FAVÖK karlılığı 0,3 puan artarak yüzde 15,4'ten yüzde 15,7'ye çıktı. Son olarak, ISO 500'ün vergi öncesi kar ve zarar toplamının yüzde 32,9 artarak 485 milyar liradan 645 milyar liraya yükseldiğini görüyoruz. Ancak satış karlılığı oranının önceki yıla göre 0,7 puan düşüşle yüzde 9,3'ten yüzde 8,6'ya inmesi dikkat çekiyor. Görüldüğü üzere 2023'te tüm kar büyüklüklerindeki artışlar enflasyonun altında kaldı ve bu da reel olarak gerilemeye işaret ediyor."

Erdal Bahçivan, ISO

'Sanayimizin AR-GE'ye daha fazla odaklanmalı'

ISO Yönetim Kurulu Başkanı Bahçivan, 2023'te kendilerini en çok sevindiren gelişmelerden birinin teknoloji alanında yaşandığını belirtti. Bahçivan, yaratılan katma değerle ilgili verileri paylaşarak, şöyle devam etti: "Orta-yüksek ve yüksek teknoloji sanayilerin brüt katma değerdeki toplam payının 2022'ye göre 4 puanlık artışla yüzde 37,4'e çıkarak şimdiye kadarki en yüksek düzeyine ulaşması, sanayi sektörümüz için uzun süredir arzu ettiğimiz teknolojik dönüşüm konusunda bizlere umut ışığı oldu. Nitekim ISO 500'deki AR-GE harcaması yapan kuruluşların sayısına bu çerçeveden baktığımızda 2018'e kadar kademeli bir şekilde yaşanan artışın daha sonra durağanlaştığını görüyoruz. 2023'te söz konusu sayı geçen yıla göre 5 adet artarak 265'e yükselmiş olmasına rağmen, bu durum sanayimizin teknoloji ve yenilik üretebilen bir yapıya kavuşabilmesi için AR-GE'yi daha çok odağına alması gerektiğini değiştiriyor."

500'ün finansman giderlerinin 2023'te yüzde 92,5 artışla 277 milyar liradan 533 milyar liraya yükseldiğini ifade ederek, böylece finansman giderlerinin faaliyet karına oranının 2022'ye göre 15,6 puanlık artışla yüzde 41,3'ten yüzde 56,9'a yükseldiğini bilgisini paylaştı.

'Elde edilen karın yarısı finansman giderlerine ayrılıyor'

Bahçivan, "Son 12 yıllık ortalaması yüzde 57 olan bu oran, yıllardan beri sanayicinin elde ettiği karın yarıdan fazlasını finansman giderlerine ayırmak zorunda kaldığı gerçeğini ortaya koyuyor. Mali borçlar 2022'ye göre yüzde 54 artışla 1,3 trilyon liradan 2 trilyon liraya çıktı. Diğer borçlar da yüzde 66'ya yakın bir artışla 1,2 trilyon liradan 2 trilyon liraya yükseldi." açıklamasında bulundu.

2022'ye benzer şekilde 2023'te de diğer borçların mali borçların üzerinde bir büyüme sergilediğini aktaran Bahçivan, "Borçların vadelere göre gelişimine baktığımızda, bir yıl öncesine göre kısa

vadeli mali borçlarda yüzde 53, uzun vadeli mali borçlarda ise yüzde 56 oranında artış söz konusu. Böylece mali borçlarda kısa vade ağırlığının çok hafif bir azalmaya rağmen yüzde 51,7 ile sürdürüldüğü görüldüğü değerlendirilmesinde bulundu.

Geçen yıl ISO 500 araştırmasını, yaşanan büyük deprem felaketinin yol açtığı "mücbir sebep hali" nedeniyle Eylülde açıkladıklarını hatırlatan Bahçivan, ISO 500'ün tüm finansal göstergelerinin bir öngöründen çıkıp sanayinin 2023'teki gerçekliğine dönüştüğünün resmi olarak görülmesi gerektiğini vurguladı.

Bahçivan, ISO 500'ün 2023 sonuçlarını bir anlamda "finansal istikrardan uzaklaşmanın ilk etkisinin yüksek enflasyon olacağı, enflasyonist bir büyüme yapısının da nitelikli ve sürdürülebilir olamayacağı" gerçeğini gösteren mikro bir laboratuvar olarak görülmesi gerektiğine dikkati çekti.

Bahçivan, yüksek enflasyon şirket bilançolarında geçici bir illüzyon yarattığını altını çizdi.